

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrta leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrta leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in ta dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemana za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši

V preudarek.

V.

—n. Da naše sedanje narodno-gospodarsko stanje nij nič kaj veselo, polagoma uvidevajo vsi odločilni in neodločilni krogi, ter za tega delj predlagajo razna sredstva, s katerimi naj bi se temu zlu v okom prišlo. A vsa nasvetovana sredstva so večinoma palijativna in malo kedaj radikalna, ker prvič naši državniki in narodni ekonomski, ako tudi vidijo to zlo, vendar ne morejo ali ne marajo videti, da je to zlo tako veliko, da nas je spravilo uže na kraj propada in drugič, ker vedoma ali nevedoma do grla tičeč v modernej, v narodno-gospodarskem oziru popolno heretičneje zistemi, ne morejo ali ne marajo spoznati, da je vsemu temu kriva le zistema. V dokaz poslednjemu naj omenim le jednega narodnega ekonomista. Charles Périn, profesor prava in politične ekonomije na katoliškem vseučilišču v Louvainu (Löwen), se tako navdušeno in prepričevalno bori za pravice katoliške cerkve, da mu je sam papež zaradi knjige „Le lois de la société chrétienne“ poslal priznalno in zahvalno pismo: imenovati bi ga tedaj smeli najkonservativnejšega učenjaka. A v svojih ekonomskih spisih se ne more posloviti od liberalizma in pobijajoč razne liberalne teorije ne vidi, da je sam liberalen teoretik. Njegovi nauki so Francozom veliko škodovali in veseli nas, da so mu poslednji čas začeli katoliki hrbet obračati.

Odkritosrčno moramo priznati, da so se na Nemškem mej katoliki in protestanti najprvo vzbudili možje, ki so uvideli pogubljenost ekonomičnega liberalizma, ter spoznali zdrava

načela, na katerih zdaj v teoretičnem in ne koliko uže tudi v praktičnem oziru delujejo za reorganizacijo socijalnega življenja. V Avstriji se pa s svojimi temeljitimi preiskovanji posebno odlikujeta baron Vogelsang in dr. R. Meyer, in pri teh dveh tudi jaz marsikatero drobtino pobere za svoje članke. Da se zdrava ekonomična načela najlepše razvijajo baš v Nemčiji, prihaja, mislim, od tod, ker se človek na morji uči moliti. Mej tem, ko so francoski in angleški narodni ekonomski baje v „državnem“ interesu pisali za svobodno kapitalistično poplavljenje, so bili Nemci po svojem geografičnem položnju najbližnji gledalci na pozorišču, kjer so se valovi angleške in starofrancoske industrije zaganjali v bregove raznih evropskih držav in pred vsem v sosednje nemške. In kdo bi se čudil, da se je največji liberalec Bismark, zdaj ko skrpanej Nemčiji vedno bolj grozi socijalni bankerot, prelevil v največjega konservativca, da on s svojo stranko, ki se imenuje konservativno, bombardira proti vsakej stvarici, ki se imenuje svobodno. A moti se zelo, ker misli z državno, oziroma svojo vsemogočnostjo konservirati na gnilej podlagi in socijalno blagostanje kar dekretirati.

Da se korenita reorganizacija ne prične, da se ljudem nič kaj ne mudi iti „v resnici na delo“, je krivo, ker je največ taci, ki menijo, da ima sedanji ekonomični zistem pač svoje napake, kakor vsaka človeška reč in ki menijo, da je naše socijalno stanje v nekaterih zadevah pač žalostno in bi bilo lahko bolje, ali da je tako žalostno, „kakor se kriči“, pa ne morejo videti in rezultat je, da naj se zistema krpa, kjer je treba. In tem hočemo oziroma kmetskega posestva z uradnimi stati-

stičnimi dati pokazati, da je ekonomični liberalizem s svobodnim, recte prisiljenim zadolževanjem kmeta uže tako daleč pritiral, da je treba plat zvona biti.

Oficijelna „Statistische Monatsschrift“ je priobčila statistično poročilo o zemljiščnem zadolženju in zadolževanju, obsezajoče dobo od leta 1875 do inclusive 1879. Tu govore številke o vedno rastočej desorganizaciji ali čujte in strmite, na podlagi baš teh števil se hoče dokazati, da „kaže gospodarski regeneracijski proces odločen, da si tudi počasen, napredek“. Nehote pride človeku na misel, kar se pripoveduje o necem tiči brzih nog, ki ugledavši pretečo nevarnost, skrije glavo, meneč se tako varnega, in da je resnica, da imajo nekateri oči zato, da ne marajo videti.

Mej družim se čita: „Kar se tiče obsega zemljiščnega prometa, se je tudi leta 1879. i število i denarna vrednost po pogodbah proizročeni zemljiščnih premen skrčila v primeri s prejšnjim letom in sicer gledé denarne vrednosti še pod nivô leta 1871. Število zemljišč, ki so v svobodnem prometu, to je samo na podlagi kupnih pogodeb, svoje lastnike menjala je bilo leta 1879. samo 129.188 *) v spoznanej vrednosti 217.058.115 gl. proti 134.509 v spoznanej vrednosti 237.959.413 gl. prejšnjega leta. V primeri s tem se je tedaj obseg pravega zemljiščnega prometa, to je število prodanih zemljišč ne popolno za štiri odstotke, denarna vrednost pa za osem in pol odstotka skrčila, prikazen, ki je toliko bolj osupljiva, ker se je vsled nenavadne na efektem trgu uže od začetka leta 1879. vedno bolj se ka-

*) V tem številu niso uračunjene one dežele, ki nijnajo zemljiščnih knjig.

Listek.

Nič goldinarjev — noben goldinar.

(Domišljija in gola resnica; spisal Rajmund Čuček.)

(Konec.)

„Se ve, da ga nij slišalo, če je imela mati vselej goldinarjev na razpolaganje“, se zasmije tovariš na konci mize ter se precej za svojo zlobno besedo pohvali s poštenim požirkom. Tudi vsi drugi so se začeli smijati, ker se jim je dozdevalo, da je Tone v svojem premarljivem čistenji materinščine zopet jedenkrat udaril čez mejo. Posebno šolnik, ki je ta izraz navadno sam rabil, si nij mogel uzroka razjasniti, zakaj bi bil napačen. Obrne se torej proti Tonetu in reče: „Kako pa ti prav za prav od 5 nazaj števaš? Jaz učim svoje učence vedno tako-le: pet, štiri, tri, dva, jeden, nič. Bom li moral to popraviti in za naprej učiti: pet, štiri, tri, dva, jeden, noben?“

„Ti si pa zopet čuden“, odgovori Tone

zaveden si, da mu je treba svojega prijatelja prijazno poučiti. „Se ve, da vsak človek tako števa kakor ti; pa kaj družega je, če imamo šteti predmet določen. „Nič“ se ne pusti po baži ali predmetu določiti; „nič“ zaznamuje absolutno pomanjkanje vsega pozitivnega in negativnega in je sploh nasprotje od „nekaj“.

„Hvala ti lepa“, odgovori šolnik, „da mi vsaj priznavaš, da se šteje: pet, štiri, tri, dva, jeden, nič; navskriž še sva samo, kako se „nič“ rabi. Dovolj mi, ali si uže slišal na svojih dolgih in širokih potovanjih morda kje izraze: Nijmam nič dobrega pričakovati, nič hudega se mi nij zgodilo, sluga ne uživa nič prijetnega itd. Še je ta „nič“ vedno tvoj „nič“, ki se ne pusti nikakor določiti, ali so ti izrazi morda napačni?“

„Kaj pa“, odgovori Tone, „napačni nijso, vendar so to sami splošni izrazi, ki še nikakor ne opravičujejo, da bi se tudi smelo reči: nič goldinarjev.“

„Nova hvala ti“, reče šolnik, „da mi vsaj

pravilnost izrazov: Nič dobrega, nič hudega itd. priznavaš; saj mi s tem krepčaš nado, da beseda „nič“ glede baže nij celo nedoločljiva. Preglej še sicer tale izgled. Neki menjač ima več kupov denarjev;

na 1. kupu 105 gl. 50 kr.

„ 2. „ 400 „ 20 „

„ 3. „ 0 „ 90 „ itd.

Ali je vsak kup glede goldinarjev in krajcarjev (torej glede baže) določen?“

„Se ve da je.“

„Koliko je v 3. kupu goldinarjev.“

„Nobeden.“

„Ne zameri mi, dragi moj, dozdeva se mi, da v branji in pisanji nijnaj kaj posebno natančen; znamenje, ki ga tam vidiš, je številka, imenuje se „ničla“ in pomeni „nič“ kakor je n. pr. znamenje 5 številka in pomeni „pet“. Za „noben“ nijmamo v matematiki znamenja ali številke, ker to sploh nij matematičen, ampak samo jezikoven pojem, ki se ne da drugače pisati kakor samo s črkami. Če si tedaj

zoče denarne preobilosti pod intenzivnim pritiskom, katere je kurz vrednostnih papirjev rastel in obrestno merilo padalo, imelo pričakovati tudi na zemljiščnem trgu vsekako pomnoževanje ne pa pomanjševanje prometa.“

To je res osupljivo! Kdo hoče še kupiti zemljišče in kdo je more še prodati iz proste roke? Od tod pomanjšanje svobodnih kupnih spremen za 4%. Ker so davki zmirom večji in ker imamo veselo nado, da bodo še večji in ker nam grozi konkurenca od Amerike, ki skoraj nič davkov nima, upada zemljiščna vrednost še hitreje, za 8 1/2% kakor število prodaj. Poljski poslanec Hausner rekel je letos v državnem zboru, če se ne motim pri debati o dohodninskem davku: Moje imenje znaša več sto tisoč in ne plačujem nič davka, akoprav so moji letni dohodki tako veliki, kakor so bili prej, ko še posestev nijsem prodal, v najboljše letini. Koliko sem imel prej še sitnostij in skrbi. „Vaterland“ od 16. t. m. priobčuje dopis od udeleznika avstrijske ekonomične ekspedicije, v katerem se poroča, da pri popolnej delavskej plači in pri sedanjej zemljiščnej ceni znašajo v Kansasu produkcijski stroški za jeden bushel pšenice 22 centov, to je po našem 1 gld. 51 kr. za hektoliter, ali 2 gld. 3 kr. za metričen cent. Recimo, da so drugod v Ameriki ti stroški polovico večji, in z mirno vestjo smemo reči, da so še polovico manjši kot v najrodovitnejem kraji na Slovenskem; kajti pri nas večinoma nijso dosti pod navadno tržno ceno. Srečen je pri nas oni, ki more spremeniti od vseh stranij preobloženo in zatirano zemljišče v od vseh stranij svobodni kapital. Ali število tacih, katerim bi pri prodaji res kaj kapitala ostalo, se vedno krči in naši kmetje si mislijo, kar je tudi popolnem prav, bolje je biti dninarjem na „svojem“ kot na tujem zemljišči.

Kako nas tolaži uradno poročilo! Ko našteje vse mogoče dolgove in odveze pri velicem in malem posestvu v zadnjih letih, pravi: „Od leta 1873. se je znesek zastavnih dolgov, ki se vsako leto na posestva intabulirajo, v skoro nepretrganej vrsti in zraven tudi znatno manjšal; v nobenem letu tega stoletja — 1871 izvzemši — pa nij število „novega zadolženja“ tako globoko palo, kot v zadnjem (namreč 1879), da si je tudi notorična denarna preobilost tega leta ponujala obilno priliko za večje upotrebljevanje hipotekarnega kredita.“ Kaj ne, kako je vesela novica, da novo zadolževanje pojema? Ali koga naj bi še veselilo posojevati na zem-

ljišča, katerih vrednost zmirom pada in katera so uže take z dolgom založena, da komaj iz njega gledajo? Poglejmo, koliko se je posestvo v zadnjih dveh letih (1878 in 1879) v novo zadolžilo. Intabuliralo se je nanj 438 milijonov gold.; odveza je znašala 333 milijonov gold. in tedaj znaša novo zadolženje za te dve leti 105 milijonov gold., kjer je pa odveza po posilnej prodaji uže všteta. Dolžna upisovanja zaradi delitve pri dedščini so znašala 40.5 milijonov, zaradi ostankov kupnine pa 63.5 milijonov, tedaj skupno 104 milijone gold. Tedaj je dobilo posestvo le toliko pravega posojenega kapitala, kolikor se ga je odpisalo pri posilnih prodajah, namreč okolo 41 milijonov gold. To je argumentum ad hominem za vse one, ki so trdili ali morebiti še trdijo, kako bode „osvojen“ kmet z najetim kapitalom povzdignil svojo produktivno moč. Posojilo se mora rabiti za vse druge svrhe, samo za zboljšanje zemljiščno ne.

Škoda, da pri nas v Avstriji, kakor tudi v Nemčiji kompetentni krogi nečejo preskrbeti statistike vesoljnega zemljiščnega zadolženja. „Spoznaj samega sebe“, je uže Grkom veljalo za najvišje pravilo, ali to je silno težko. Ko bi se pokazala vsa drastična resnica, bi ljudje uvideli, da je večina onih, ki so v davkovej knjigi zapisani za posestnike, v dejanji mej najemniki in terjali bi glasneje, da naj se ekonomični liberalizem vrže mej staro šaro.

(Konec prih.)

Iz kranjskega deželnega zbora.

XII. seja 21. oktobra 1881.

(Dalje.)

Poslanec dr. Zarnik: Tudi jaz bodem govoril proti nasvetu večine upravnega odbora. Jako čuden se mi zdi pasus v poročilu večine, kateri pravi, da bode ta kraj, namreč Žumberk, „Bollwerck“ ali trdnjava proti Hrvatskeji in Ogrskeji. Jaz mislim, da so časi l. 1848. in 1849. prešli in da zdaj ko smo Bosno in Hercegovino si pridobili, se nam tudi Turkov več bati nij treba, tedaj v lastnej državi nikakeršnega „bolverka“ zoper naše sodržavljane ne potrebujemo. Če se trdi v poročilu večine, da so slovanske zadruge nekoristne, kakor obstoje v Hrvatskeji in tudi v Žumberku, moram reči, da to vprašanje dozdej še nij dognano, ali so zadruge koristne ali ne, ali toliko se more reči, da se mnogi Nemci in Francozi navdušujejo zanje. O teh zadrugah je napisal slavni francoski pisatelj Luis Dijee

znamenito brošuro, v katerej se je z navdušenjem odločil za družinsko življenje, kakeršno je v zadrugi. Jedna stvar je gotova, da ima zadruga to korist, da v njej nij niti proletarijata niti beračev. V tem smislu izjavil se je i slavni profesor Bogošič v Odesi, kateri je gorko priporočal, naj ostane v Ruskeji kakor tudi v jugoslavjanskih deželah podlaga občinskega življenja zadruga. Večina v svojem poročilu in v svojih predlogih preveč zahteva in se sklicuje na historično pravo, ter ob jednem po istem zahteva šume in prebivalstvo. A gospoda, človek nij roba, katera se prodaje, ljudstvo ima svoje mnenje in se mora za isto tudi vprašati, kar se vsakokrat v novejših časih tudi zgodilo z jedno izjemo v Nemčiji. Uprava pri uradih v tem okraji je tudi pri internem poslovanji hrvatska. V obče pa je tudi treba misliti, da so Hrvatje uže več stoletij v posestu te zemlje, da so tedaj beati possidentes. In mi Slovenci jim privoščimo, da dihajo čisti slovenski zrak in nečemo, da bi se germanizirali, kakor se to skuša delati z nami, zato smo jako veseli, da pri slovanskeji Hrvatskeji ostanejo. V obče pa se ima gledati na korist naše dežele in če dobimo v zameno dolenjsko železnico, smo lahko zadovoljni, če se pa postavljamo na trdovratno stališče, lahko se nam zgodi, da ne dobimo ne jedne ne druge stvari. (Dobro Dobro.)

Poslanec Dežman v daljšem govoru zagovarja predlog večine in ve tudi povedati, da je pri uradih v Žumberku vse nemško in da dohajajo deželnemu odboru kranjskemu nemški dopisi iz Žumberka.

Poslanec Detela: Jaz stojim odločno na stališči, katero zavzema manjšina odsekova. Naše historične pravice do tega okraja se meni vidijo jako slabe in če vemo, da Magjari dosežejo vse, kar hočejo, če vemo, da se tamošnji prebivalci odločno branijo priti k nam, kaj bomo s tem sleparili, da zahtevamo nekaj, o čemer vemo, da ne dobimo in zakaj bi se ne držali rajši tega, kar lahko dobimo o tej priliki, namreč dolenjsko železnico.

Poslanec vitez Kaltenegger tudi zagovarja predlog odseka večine.

Dr. Zarnik: Gospod poslanec Luckmann trdi, da je v Žumberku, ko je on tam bil vse nemško. To je bilo za časa vojaške vlade, a zdaj tega nij več. Ali tudi prej se je jako malo doseglo z germanizacijo, kajti ko je bila granica na hrvatskem saboru zastopana in je prišlo mnogo oficirjev v sabor, so isti govorili

prijatelj natančnega branja, tako boš uže moral reči: V 3. kupu nij „nič“ goldinarjev, samo 90 krajcarjev.“

„Kar se matematičnih uzrokov tiče“, nadaljuje Tone, „se nečem s teboj prepirati; jaz samo čutim, da se nikdar ne more reči „nič goldinarjev“, ampak vsikdar „noben goldinar“; prvega izraza še do denes tudi nijsem nikjer slišal.“

„Ker si morda premalo pazil na besede vestnih matematikarjev, ki pri svojih izrazih tudi skrbijo za slovniško pravilnost. Sicer pa se spomni tega izraza, če kdaj po spodnjem Štajarskem potuješ; morda ga vender kje naletiš.“

„Pa za Boga, saj tudi v nemščini ne moreš reči „nichts Gulden“; tako je tudi v slovensčini nemogoče.“

„Dragi mi! Ali se hočeš res še v tiste čase zamakniti, ko so pravilnost vsakega slovenskega izraza merili po nemškem kopitu? In če to vso silo hočeš storiti pri tem izrazu,

tako te moram opozoriti, da se sicer res nikdar ne more reči „nichts Gulden“, pač pa „null Gulden“. Iz besede „null“ je nastala beseda „die Nulle“, ki pomeni znamenje za „null“, kakor je v slovensčini iz „nič“ nastala beseda „ničla“, ki je znamenje za „nič“. — Sicer še se mi tudi dozdeva, da bi pošten Nемец slovenska stavka tako-le prelagal:

Nijmam nobenega goldinarja:

Ich habe keinen Gulden,

Nijmam nič goldinarjev:

Ich habe keine Gulden.

V 1. slučaju misli Slovenec, kakor tudi Nемец na bažo goldinarjev, n. pr. na sreberne nasproti papirnatim (nobenega srebernega, same papirnatate), na nove nasproti starim, na cele nasproti raztrganim itd. V 2. pa takega razločka ne dela, ampak samo zaznamenuje, koliko je goldinarjev sploh, bodi si kakeršnih koli.“

„Pa kako dobro še se spominam svojega nekdanjega učitelja, ki nam je tolikokrat zavračal ta izraz“ nadaljuje uže skoro preverjen

Tone; „kot jedino pravilnega nam je vsikdar zaznamoval samo „noben goldinar.““

„Saj vem“, mu odgovori šolnik, „da si hvaležen učenec svojih učiteljev in da jako častiš njih spomin. Zaradi tega, kakor zaradi vseh tvojih lastnostij, te pa tudi vsi ljubimo, ti radi preziramo, če sem ter tja meriš čisto šolniške stvari po svojih glasbenih nazorih. Ostani nam vselej blag prijatelj in ko proti Italiji potuješ skozi one kraje, kjer zaradi tega izraza na zavratni način uradno tožijo učitelja, da uči krivo slovensčino, akoravno se mu je poprej od tožnika očitno priznavala pravilnost tega izraza, spomni se blagovoljno naše denašnje družbe in posebno svojega iskrenega prijatelja „šolnika“. Še jedenkrat iz celega srca: Zdravstvuj nam.“

„Zdravstvujte mi tudi vi vsi, blagi prijatelji!“ Kozarci zažvenketajo veselega in navdušenega trkanja.

najlepši hrvatski jezik in v obče so odlični hrvatski pesniki kakor Preradović itd., bili oficirji iz Vojne Krajine. Navali germanizacije so tedaj v granici, akoravno so trajali nad 200 let, jako malo opravili in vsi graničarji, mej njimi tudi Žumberčani so z velikim veseljem pozdravili uvedbo civilne oprave, katera jim je prinesla hrvatski jezik v urade. Gospod Dežman je omenjal pisatelja Lopašiča kot avtorito v etnografičnem smislu, a jaz kot osebni prijatelj g. Lopašiča, moram reči, da on nij zame taka avtoriteta, da bi se mogel tudi navajati. Meni je prava avtoriteta profesor Miklošič, kateri je dokazal, akoravno si je zaradi tega veliko borbo nakopal, da so do Zagreba sami Slovenci, ali historično so postali le Hrvatje, kajti čutijo se tudi popolnem kot Hrvatje. Predbacivalo se nam je tudi, da ko je pred več leti poslanec vitez Sawinschegg navetoval naj se Žumberk in Marijin Dol nazaj zahtevajo za kranjsko deželo, da smo mi zato glasovali. Gospoda, takrat je bila vsa granica kakor se nazivlja „krvava košulja“ in takrat se je tam germanizovalo in mi smo mislili, dobro je če se tudi samo košček zemlje odtrga germanizaciji in zato smo za predlog glasovali, tedaj smo vedeli, zakaj smo glasovali. Če bi Hrvatje od nas zahtevali več kakor meji Krka, bi se mi odločno branili, da bi pa na to šlo, da vzame Hrvatska vse nas Slovence, z navdušenjem bi mi rekli: Nate nas vse Slovence, Nemcev vam tako nij treba. (Dobro. Dobro.) Če bi Žumberčane res tako veselilo, da bi priklopljeni bili Kranjske, potem vem jaz lek, ki bi jih takoj ozdravil. Natisne in razdeli naj se v Žumcerku gratis isti govor, ki ga je govoril g. Dežman 10. septembra 1869 leta na „verfassungstagu“ v Celji, ko je vso kranjsko deželo kot naj bolj beraško v Avstriji sramotil.

Mi nečemo tedaj Žumberčanov zato, ker nečemo, da bi se germanizovali, kakor mi, kot prijatelji kratko in malo da bi se jim godilo kakor slovenskemu narodu na Koroškem, ki od dne do dne bolj izginja. Če bode nam bolje šlo v narodnem oziru, takrat bodemo mi Žumberčane jako radi k sebi pozivljali, ali takrat se bodemo tako vsi združili. (Dobro! Dobro!)

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. novembra.

Nekateri listi hoté vedeti, da bode naš presvitli cesar podal se kmalu obiskat laškega kralja. Koliko je na tem resnice, ne vemo.

Kakor navadno, predložilo je tudi letos delegacijam ministerstvo za vnanje zadeve tako zvano **rudečo knjigo** ali zbirko diplomatičnih spisov, kateri imajo pojasniti vnanjo politiko države. Letos predložena rudeča knjiga kaže, da je umrl baron Haymerle uganjal protislovansko politiko, on je trdil, da Avstrija mora podpirati Grke proti Slovanom in več jednacega. Kar čuditi se moramo, kako je možno, da ima avstrijski minister za vnanje zadeve več ljubezni za tuje narode, nego za narode svoje države, da skrbi bolj za korist tujcev, nego za svojo, kajti vsak vé, da je večina prebivalstva v Avstriji Slovanov. Kaj tecega se more le v Avstriji zgoditi!

Ustavoverne gospode strankarski žurnali napenjajo se na vso moč, da bi uglasili pot **Andrassyju** do stola ministra za vnanje zadeve, ker pričakujejo od njega, da bode zopet jel v Avstrijni protislovansko politiko uganjati. Ustavoverna gospoda meni, da bode Andrassy potem kot pijavka izsesal vso kri avtonomistične stranke. Na taka in jednaka premišljevanja pa odgovarja „Politik“: „Avtonomistična stranka gleda celo eventualnosti, da bi bil Andrassy

poklican na mesto ministra za vnanje zadeve z vso duševno mirnostjo nasproti.“

Vnanje države.

V **angleškem** parlamentu se bode baje izvršilo nekaj sprememb. Gladstone hoče baje odložiti dostojanstvo premijerstva in da na njegovo mesto stopi Mr. Childers. Nekateri listi celo trdè, da bode Gladstone popolnem odstopil in se podal v privatno življenje.

V **Nemčiji** vsi listi razpravljajo vprašanje, kako se bode Bismark obnašal konservativnej in klerikalnej stranki nasproti, ker bosta imeli vkup blizu večino v državnem zboru. — V Elzasiji so bili voljeni samo protestlerji in klerikalni kandidatje.

Glavna naloga pred nekaj časa v **Egipet** odposlane turške komisije je bila baje ta, da je pri kedivu dobila priznanje sultanovega suverenstva in da jej je kedive obljubil, da pride v Carigrad osobno izraziti sultanu svojo udanost.

Domače stvari.

— († Simon vitez Wilfan.) Umrl je včeraj v Novem mestu prošt Simon vitez Wilfan. Pred dvema dnema ga je zadel mrtud in včeraj dopoldne ob 10. uri je sklenil svoje življenje. Bil je ranjki sošolec Preširnov, zdaj uže v 80. letu starosti in sploh zelo spoštovan in priljubljen. Zadnjega še živega sošolca Preširnovoga, gospoda dekana vipavskega, nam Bog ohrani še mnogo let!

— (Gospod Karol Pleško) c. kr. sodnik v Litiji je imenovan c. kr. sodnim svetovalcem pri okrožnej sodnji v Rudolfovem. To imenovanje nas mora tem bolj veseliti, ker je gospod Pleško jeden izmej istih redkih sodnijskih uradnikov, kateri pod najhujšim pritiskom Auersperg-Lasserjeve vlade nikedar nij zatajil svoje narodnosti. Na Vrhniki, kjer je prej kot sodnik služboval, uradoval je vedno slovenski in upeljal slovenske tiskovine. Ko je bil vsled neke nemškutarske ovadbe v Litijo premeščen, je tudi tam uvel slovensko uradovanje s slovenskimi strankami. Mi čestitamo gospodu Pleškotu v častno priznanje njega sposobnosti in marljivosti in se veselimo videti, da se pri imenovanji začinja v prvej vrsti gledati na sposobnosti in praktično izurjenost v mnogoletnej sodnej službi.

— (Tržaški škof) g. Dobriča je nevarno zbolel.

— (Trgovinska kranjska zbornica) naznanja, da se prebivalcem Bosne in Hercegovine orožje in strelivo le z dovoljenjem bosniške deželne vlade pošiljati sme.

— (Odbor za izdavanje slovensko-nemškega Wolfovega slovarja) imel je, kakor piše „Ljubljanski Zvon“, 1. oktobra v knezoškofovskem poslopji čez delj časa spet sejo, v katerej so odborniki poročali o svojem delovanji zadnje mesece. Ker so starejši pisatelji, in tudi mnogi novejši uže izpisani v Cafovej in Miklošičevij zbirki, ki bode ta novemu slovarju služili v podstavo, zdela se je odbornikom sprva najvažnejša naloga te dve zbirki dopolniti z izpiski iz novejših pisateljev slovenskih od l. 1873. dalje. Za tega delj so se v zadnjih mesecih izpisali: Cigaleto in Janežičev slovar, Cigaletova terminologija, „Novice“ in Stritarjev „Zvon“, vse knjige „Družbe sv. Mohorja“ in „Matice slovenske“, Jesenkovi in Levstikovi spisi. S tem se je nabralo ogromno novega materijala in jeden navzočnih gospodov odbornikov je obljubil oskrbeti, da se ta materijal uredi po abecednej vrsti. Zaznamenovale so se potem nekatere knjige, katere bi bilo še treba izpisati, tako n. pr. državni zakonik. Kadar se to dovrši, pričel bode odbor s konečno redakcijo slovensko-nemškega slovarja.

— (Slovesno otvorenje nove klavnice) v Ljubljani izvršilo se je pretečeni četrtek ob 1/2 12. uri dopoldne. Pri otvorenji so bili navzočni deželni predsednik g. Winkler, deželni glavar grof Thurn z deželnimi odborniki, (mej njimi dr. Vošnjak in P. Grasselli, predsednik kupčijske in obrtne zbornice kranjske, g. Kušar, in njega podpredsednik J. N. Horak, ljubljanski župan Laschan in občinski odborniki, deželni poslanec Potočnik, vsi delavci, kateri so sodelovali pri zidanji, večina velikih in malih mesarjev in mnogo ljubljanskega in tudi tujega očinstva. Gostje so si ogledali pod vodstvom mestnega inženirja g. Wagnerja vse prostore klavnice. Potem se je pred klavnico za veliko živino improviziral mali zajutrek, katerega so se vsi gostje udeležili. Župan g. Laschan je napil prebivalstvu ljubljanskega mesta. Hišni posestnik in mesar g. Franjo Štrukelj je odzdravil napitnici v zahvalo občinskemu odboru mesta ljubljanskega, kateri je sezidal mesarjem tako rabljivo in krasno klavnico. Govornik obljubi, da bodo mesarji sodelovali z veseljem, da se doseže namen centralne klavnice in klicaje božji blagoslov na novo početje napije glavnemu mestu, Ljubljani. Živahni živio- in slava-klici sledili so tej napitnici. G. Dežman kot občinski odbornik napije domačim obrtnikom, kateri so stavbo izvršili, kajti za nje je denes slovesen dan. Potem so mesarski pomočniki takoj v navzočnosti gostov in občinstva pobili 14 lepih volov. V klavnici za malo živino se je klanje uže prej pričelo.

— (Razglas obligacij kranjske zemljiščne odveze,) ki so bile 31. okt. 1881 izsrečkane: s kuponi po 50 gld. št. 77, 274, 491, 492; s kuponi po 100 gld. št. 308, 423, 455, 492, 677, 684, 725, 874, 959, 963, 1055, 1156, 1215, 1290, 1311, 1349, 1505, 1600, 1650, 1815, 1858, 1928, 1944, 2052, 2147, 2200, 2442, 2452, 2629, 2801, 2852, 2862, 2881, 2894, 2956, 3023, 3045, 3047, 3067, 3118, 3119, 3120, 3126, 3182, 3185, 3204; — s kuponi po 500 gld. št. 206, 317, 321, 453, 473, 477, 492, 714, 769, 773; — s kuponi po 1000 gld. št. 105, 111, 157, 261, 370, 433, 602, 609, 633, 715, 900, 910, 911, 986, 993, 994, 1073, 1087, 1188, 1235, 1359, 1471, 1485, 1486, 1586, 1599, 1637, 1640, 1653, 1674, 1700, 1740, 1764, 1813, 1819, 1872, 1908, 1934, 1958, 1959, 2032, 2034, 2080, 2084, 2182, 2189, 2281, 2283, 2346, 2363, 2438, 2439, 2448, 2473, 2497, 2508, 2521, 2538, 2556, 2585, 2650, 2663, 2686, 2688, 2692, 2727, 2785, 2878, 2899, 2931, 2937, 2950, 2963; s kuponi po 5000 gl. št. 185, 360, 426, 560, 566, 584, 599. Lit. A. obligacije št. 801 z 270 gld., Lit. A. obligacije št. 1323 s 1000 gld., Lit. A. obligacije št. 1489 s 50 gld., Lit. A. obligacije št. 1575 s 50 gld., Lit. A. obligacije št. 1580 s 50 gl. Lit. A. obligacije št. 1637 s 4070 gld., Lit. A. obligacije št. 1645 s 5000 gld., Lit. A. obligacije št. 1653 s 5000 gld., Lit. A. obligacije št. 1666 s 5000 gld., Lit. A. obligacije št. 1678 s 400 gld., Lit. A. obligacije št. 1714 s 100 gld., Lit. A. obligacije št. 1715 s 100 gld., Lit. A. obligacije št. 1726 z 200 gl. Lit. A. obligacije št. 1784 s 100 gld., Lit. A. obligacije št. 1787 s 50 gld.; s kuponi št. 2690 od 1000 gld. z delničnim zneskom 760 gl. Omenjene obligacije se bodo v izsrečkanih kapitalnih zneskih v avst. velj. v šestih mesecih od dneva srečkanja po predpisu postavnih pravil v gotovem denarji pri kranjske deželnej blagajnici v Ljubljani plačevale, katera bo

tudi za neizsrečkani znesek 240 gld. obligacije št. 2690 za 1000 gld. nove obligacije izdala. Zadnje tri mesece pred zapadnim obrokom zamenuje (skontira) deželna blagajnica v Ljubljani izsrečkane obligacije kakor tudi vse kupone kranjske zemljiščne odveze proti 4% nemu natančno po dnevih zračunjenemu odbitku na korist zaklada kranjske zemljiščne odveze. Razen omenjenega se še to na znanje daje, da se lastniki sledečih že poprej izsrečkanih obligacij še niso oglasili za plačilo, namreč: s kuponi št. 74, 260, 319, 410, 490, po 50 gld.; s kuponi št. 29, 137, 208, 413, 494, 623, 734, 843, 1003, 1157, 1335, 1360, 1499, 1543, 1591, 1836, 2057, 2114, 2143, 2194, 2271, 2431, 2579, 2625, 2690, 2816, 2817, 2837, 2945, 2951, 3199, po 100 gld.; s kuponi št. 218, 409, 434, 655, 753, 803, po 500 gld. s kuponi št. 216, 218, 219, 244, 349, 625, 735, 833, 949, 1003, 1025, 1163, 1487, 1501, 1515, 1532, 1533, 2076, 2103, 2160, 2522, 2599, 2684 po 1000 gld.; s kuponi št. 52 po 5000 gld. Ker po nastopu za izplačanje izsrečkanih obligacij odločenega časa pravica na plačevanje obresti odpade, torej se lastniki navedenih obligacij opominajo, naj se oglasijo za izplačanje kapitalnih zneskov, ter se bodo obrestni, ako bi jih privilegirana c. kr. avstrijskonarodna banka na kupone iz dobe po nastopu za izplačanje kapitala odločenega časa izplačala, pri izplačevanju kapitalnega zneska obligacij odtegnile. Kranjski deželni odbor v Ljubljani dne 31. okt. 1881.

P. n. čitatelje opozarjamo na današnji inserat: „Srbske srečke“.

Dunajska borza 4. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	80
Zlata renta	94	15
1860 drž. posojilo	132	25
Akcije narodne banke	828	—
Kreditne akcije	368	—
London	118	50
Srebro	—	—
Napol.	9	38
C. kr. cekini	5	59
Državne ma. ke	57	90

Vinski sodi

se prodajo po 24, 26, 30 in 40 veder držeči. — Na Starem trgu št. 34 v Ljubljani. (626)

Licitacija

bode danes 5. novembra v **Gospodskih ulicah št. 8 v III. nadstropji**. Prodajala se bode **obleka, kuhinjska posoda, stoli, mize** in druge reči. (628)

PREVIDNOST!

„Brzi tiskár“

D. R. P. Št. 14.120.

je **jedini patentirani** prepisovalni aparat s pomočjo tiskarske barve.

Ta izdeluje po **suhem** potu brez tiskalnice skoro **neomejeno** število **jednako ostrih, globoko črnih** (tudi pisanih), **nespremenljivih** pesnetkov, ki tudi **jedini** v celem svetovnem poštnem društvu uživajo **poštno prednost**.

„**Brzi tiskár**“ preseza za mnogo vse dozdane prepisovalne aparate: hecto-, auto-, polygraphe etc., doseže autograph tiskalnice glede izvrševanja, preseza pa to glede ostrosti posnetkov, glede priprostosti in cenote.

Kompl. aparate z dvema tiskovnicama ploščama: Štev. 1, $\frac{25}{32}$ cm., Štev. 2, $\frac{28}{40}$ cm., Štev. 3, $\frac{40}{50}$ cm., a. v. gl. 9.—, a. v. gl. 12.—, a. v. gl. 18.—, * incl. odpošiljatev.

Prospekti, spričevala, orig. posnetki etc. takoj **gratis** in **prosto**.

Liberec, Češka.

(467—11)

Steuer & Dammann.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armic

Prvikrat se izžrebajo
uže dné 12. novembra!
3% kneževske

srbske srečke

od leta 1881. à 100 frankov v zlatu.

Vsako leto se petkrat vlečejo,
14. januarja, 14. marca, 14. junija, 14. avgusta, 14. novembra.

Vsakokratni dobitek

frankov

100.000

v zlatu.

Najmanjši dobitek 100 frankov v zlatu.

Dobitki in obresti se izplačujejo na **Dunaji**, v **Pešti**, v mnogih provincijalnih mestih, kakor tudi na skoro vseh evropskih glavnih krajih **brez odbitka**.

Za točno plačilo jamči knežja srbska vlada.

Srečka daje 3% obresti v zlatu.

Hasnoviti kupni pogoji:

Srbske srečke proti kasi à gld. 44.

Založno pismo

proti vplačitvi gld. 4
in plačitvi ostalih 40 gld. in 25 kr. obrestnej povrnitvi dné 15. januarja 1882.

Prejemni listi

proti vplačitvi gld. 4.
Ostalo se plača v 10 mesečnih obrokih à gld. 4.
V obeh slučajih igra kupec takoj po uloženi uplačitvi 4 gld.
na vse dobitke sam in nerazdeljeno.

Prvo vlečenje uže 12. novembra.
Drugo „ „ 12. decembra.
Tretje „ „ 14. januarja.

Torej se trikrat vlečejo v prihodnjih treh mesecih.

Menjalnica administracije

(627—1)

Dunaj, Wollzeile 10 in 13. „**MERCUR**“ Ch. Chon, Wollzeile 10 in 13.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.